

Nr 99

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av statens bilinspektion m.m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln (bilaga 8, punkt 23) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1964/65 beräkna till Statens bilinspektion: Avlöningar m. m. ett anslag av 7 168 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 71, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 28 februari 1964, föreslagit riksdagen att dels godkänna i statsrådsprotokollet föreslagna riktlinjer för omorganisation av statens bilinspektion, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens bilinspektion vidtaga i statsrådsprotokollet föreslagna ändringar, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsanordningar som erfordras i anledning av omorganisationen, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas under tiden 1 juli—31 december 1964, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1965, dels godkänna av departementschefen förordad stat för statens bilinspektions uppdragsverksamhet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1965, dels ock till statens bilinspektions avlönings- och omkostnadsanslag samt inspektionens anslag till uppdragsverksamhet och utrustning för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa sammanlagt 6 657 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1963: 91; SU 83; L³U 22; rskr. 184 och 198) skall allmän periodisk fordonskontroll införas från och med den 1 januari 1965. Kontrollen skall vara årlig och i princip avse samtliga registrerade motorfordon och släpvagnar äldre än tre år. Inspektionsverksamheten skall ombesörjas av ett för ändamålet särskilt bildat bolag, Aktiebolaget Svensk Bilprovning. Statens bilinspektions huvudsakliga uppgifter inom fordonskontrollen, nämligen registrerings-, kontroll- och kopplingsbesiktningar, avses överförda till bolaget. Bilinspektionens viktigaste uppgifter kommer därefter att avse typbesiktning, förarprov, prov med körskolepersonal samt kontroll över körskolor. Bilinspektionen skall även utgöra remissinstans i vissa frågor samt handha vissa uppgifter i samband med kontrollen över verksamheten vid Aktiebolaget Svensk Bilprovning.

Vissa arbetsuppgifter har tillagts bilinspektionen från och med den 1 januari 1964 genom beslut vid 1963 års riksdag om rätt för besiktningsman att företaga inspektion av begagnat motordrivet fordon och släpfordon som förvaras i lager eller hålles till salu hos bilhandlare (prop. 200; L³U 43; rskr. 422).

I februari 1963 uppdrogs åt en särskild arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet att verkställa en omprövning av nuvarande former för typbesiktning. Arbetsgruppen skulle även beakta möjligheterna att på grundval av bl. a. typbesiktningsresultaten meddela konsumentupplysning i viss omfattning. Arbetsgruppen har i juli 1963 avlämnat en *promemoria angående frågan om effektivare typbesiktning samt om möjligheterna till konsumentupplysning rörande motorfordon*.

Beträffande det närmare innehållet i promemorian samt avgivna *remissyttranden* över densamma torde få hänvisas till propositionen (s. 3—12).

I skrivelse den 30 augusti 1963 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för statens bilinspektions verksamhet under budgetåret 1964/65.

Vidare har styrelsen med skrivelse den 21 november 1963 överlämnat en promemoria rörande anslag för statens bilinspektion för budgetåret 1964/65.

Beträffande den närmare innebörden av styrelsens anslagsframställningar torde få hänvisas till propositionen (s. 12—15).

Departementschefen framhåller inledningsvis att undersökningar, som utförts under senare år, pekar på att brister hos fordonen i väsentligt större utsträckning än man tidigare antagit utgör orsak eller bidragande orsak till trafikolyckor. Förhållandet har föranlett bl. a., att statsmakterna vidtagit en rad åtgärder i syfte att åstadkomma en effektivare fordonskontroll. Bland dessa nämnes beslutet att införa allmän obligatorisk fordonskontroll från och med den 1 januari 1965 för att förhindra att bristfälliga äldre fordon framföres i trafiken. Vidare har i vägtrafikförordningen införts föreskrifter, som från och med den 1 januari 1964 ger besiktningsman rätt att företaga inspektion av begagnat motordrivet fordon och släpfordon som förvaras i lager eller hålles till salu hos bilhandlare.

Nya motorfordon, traktorer och släpfordon får ej tagas i bruk förrän de besiktigats. Besiktning av nya fordon sker genom registreringsbesiktning eller typbesiktning. Av dessa båda former är typbesiktningen den i praktiken avgjort betydelsefullaste.

En särskild arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet har arbetat med en översyn av nuvarande former för typbesiktning. I en i juli 1963 avlämnad promemoria anför arbetsgruppen, att starka skäl talar för att åtgärder vidtages för att den typbesiktning, som enligt gällande bestämmelser

skall förekomma, utföres i sådana former att betryggande garanti skapas för att nya fordonstyper uppfyller de fordringar som bör gälla bl. a. från trafiksäkerhetssynpunkt.

Arbetsgruppen föreslår i likhet med vad som uttalats i propositionen angående säkerhetsinspektion av motorfordon, m. m. att typbesiktningen bör ligga kvar hos statens bilinspektion. Typbesiktningen bör koncentreras till ett enda förrättningsställe, beläget i Stockholm, eftersom det övervägande antalet typbesiktningar redan utföres där. Någon formell bundenhet till besiktningssället bör emellertid icke komma i fråga. Personalbehovet för att åstadkomma en effektivare typbesiktning beräknas till tio befattningshavare. Härjämte kräves två personer för handräkning. Rätten att utfärda besiktningssinstrument bör förbehållas två befattningshavare vid bilinspektionen, vilka bör ha kvalificerad teknisk utbildning och omfattande praktisk erfarenhet av fordonskontroll. Övrig typbesiktningsspersonal — med undantag av handräkningspersonalen — bör uppfylla de kompetenskrav som gäller för tjänst som bilinspektör.

Vidare föreslås, att typbesiktning skall kunna ske jämväl beträffande chassier. Till en början bör emellertid denna besiktning ej vara obligatorisk. Härjämte förordas att typgodkännande göres obligatoriskt för ett större antal fordonsdelar än vad nu är fallet. — För anskaffning av utrustning för typbesiktningen beräknas ca 488 000 kr., varav 200 000 kr. avser en klimatkammare. Vidare föreslår arbetsgruppen, att avgift skall utgå för typbesiktning. Avgiftens storlek bör beräknas på grundval av kostnaderna för besiktningssverksamheten. För att underlätta kontrollen av typbesiktningssföreskrifternas efterlevnad föreslås att, sedan fordon besiktigats, besiktningsspersonalen gives möjlighet att hos tillverkare eller agent för sådan tillverkare begära att ytterligare ett eller flera fordon av samma typ tillhandahålls för kontroll.

Remissorganen har så gott som undantagslöst ställt sig positiva till vad arbetsgruppen anfört om behovet av en effektivare typbesiktning. Även för egen del anser departementschefen att kontrollen av nya fordon bör intensifieras från bl. a. trafiksäkerhetssynpunkt.

Arbetsgruppens förslag att typbesiktningen även fortsättningsvis skall handhavas av statens bilinspektion och koncentreras till Stockholm föranleder ingen erinran från departementschefens sida. Reformen förutsätter viss ändring i vägtrafikkungörelsen, vartill förslag senare avses framläggas för Kungl. Maj:t.

Den omständigheten att Stockholm blir enda ort med särskilt typbesiktningssälle behöver enligt departementschefens mening inte medföra att alla typbesiktningar utföres i Stockholm. Några allvarliga praktiska problem behöver sålunda inte befaras för bl. a. bilindustrin i Västsverige.

Arbetsgruppens förslag om att typbesiktning jämväl skall kunna avse enbart chassi har genomgående vunnit anslutning bland de remissorgan

som särskilt behandlat detta spörsmål. Några remissinstanser har emellertid föreslagit att sådan typbesiktning av chassi skall vara obligatorisk. Departementschefen biträder arbetsgruppens förslag att till en början frivillig typbesiktning av chassier bör komma till stånd. Det ankommer på Kungl. Maj:t att senare utfärda bestämmelser i detta avseende.

I likhet med arbetsgruppen anser departementschefen det önskvärt med en successiv utökning av antalet fordonsdelar, för vilka typgodkännande bör vara obligatoriskt, och ämnar därför föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att fortlöpande följa denna fråga och inkomma med de förslag till åtgärder, som styrelsen finner lämpliga.

Mot förslaget rörande teknisk utrustning har departementschefen intet att invända. Anskaffning av klimatkammare torde dock böra anstå tills vidare. Kostnaden för ny utrustning kan därför begränsas till 225 000 kr.

Med hänsyn till att kontroll- och registreringsbesiktning kommer att avgiftsbeläggas från och med den 1 januari 1965 finner departementschefen det i likhet med arbetsgruppen följdriktigt att avgift utgår också för typbesiktning och att avgiften grundas på de med denna besiktningsverksamhet förenade kostnaderna.

Eftersom arbetsgruppens förslag i fråga om kontroll av att typbesiktningsföreskrifterna efterlevs är ägnat att i allt väsentligt eliminera nuvarande nackdelar av att besiktningsbeställaren själv väljer ut typfordon, anser sig departementschefen kunna ansluta sig till arbetsgruppens förslag. I den mån besiktningsbeställaren redan vid besiktningstillfället har ett större antal fordon av aktuell typ i lager leder förslagets genomförande till att besiktningspersonalen genast efter verkställd typbesiktning äger rätt att för efterkontroll uttaga ytterligare fordon. Kontrollen bör gälla fordon hos tillverkare eller generalagent. Departementschefen avser att senare för Kungl. Maj:t framlägga förslag till bestämmelser härom i vägtrafikkungörelsen.

Praktiskt taget alla remissinstanserna har funnit det mycket värdefullt med en omfattande, av branschintressen opåverkad konsumentupplysning angående motorfordon. För egen del betonar departementschefen värdet av sådan upplysningsverksamhet såväl av trafiksäkerhetsskäl som från samhällsekonomiska synpunkter.

I likhet med arbetsgruppen anser departementschefen ytterligare undersökningar böra ske av frågan om ett mer aktivt deltagande från statens sida i upplysningsverksamhet angående motorfordon och om formerna för sådan verksamhet. Frågan torde enligt departementschefen få behandlas i annat lämpligt sammanhang.

Härefter övergår departementschefen till att behandla frågan om statens bilinspektions framtida arbetsuppgifter och organisation samt anför därvid bl. a. följande.

Bilinspektionens huvudsakligaste uppgifter kommer fr. o. m. den 1 januari 1965 att avse typbesiktning, förarprov, prov med körskolepersonal samt kontroll över körskolor. Vidare kommer inspektionen att utföra flygande inspektion, undersökning av att fordon och godsbehållare för internationell godsbefordran uppfyller gällande tullbestämmelser (TIR) samt värdering av fordon m. m. på begäran av annan myndighet. Bilinspektionen skall även efter framställning av polismyndighet biträda med tekniska undersökningar av i trafikolyckor inblandade fordon i första hand när det gäller undersökning direkt på olycksplatsen. Statens bilinspektion kommer även fortsättningsvis att utbilda såväl egen personal som polismän för flygande inspektion och militära besiktningsmän. Bilinspektionen skall vidare vara remissinstans i vissa frågor samt handlägga ärenden rörande invalidfordon och handha viss upplysande och konsulterande verksamhet. Som jag förut nämnt har fr. o. m. den 1 januari 1964 införts bestämmelser rörande kontroll över handeln med begagnade bilar. Samtidigt har besiktningsman tillagts rätt att företaga inspektion av begagnat motordrivet fordon eller släpfordon som förvaras i lager eller hålles till salu hos bilhandlare. Denna verksamhet bör i fortsättningen kvarbli hos statens bilinspektion. Slutligen kommer statens bilinspektion att få vissa uppgifter i samband med kontrollen över Aktiebolaget Svensk Bilprovningens besiktningsstationer.

I det föregående har jag förordat att typbesiktningarna avgiftsbeläggas och att kostnaderna för den verksamhet, som sammanhänger med dessa besiktningar, i princip bör täckas av inflytande förrättningsavgifter. För närvarande utgår avgift för förarprov och prov med körskolepersonal. Dessa avgifter tillföres riksstatens inkomsttitel Förrättningsavgifter vid statens bilinspektion. Enligt min mening bör i princip även dessa avgifter i fortsättningen täcka kostnaderna för förarprovningen och därmed sammanhängande uppgifter. Från redovisningstekniska synpunkter torde det vara ändamålsenligt att betrakta dessa delar av bilinspektionens arbetsuppgifter som uppdragsverksamhet. Jag förordar på grund härav att verksamheten inom statens bilinspektion fr. o. m. den 1 januari 1965 organiseras på allmän verksamhet och uppdragsverksamhet. För väg- och vattenbyggnadsstyrelsen innebär detta större möjligheter att smidigt anpassa personalresurserna efter förändringarna i arbetsvolymen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om avgifterna. Till den allmänna verksamheten bör i princip hänföras uppgifterna i samband med flygande inspektion, kontroll av handeln med begagnade fordon, TIR, teknisk undersökning av trafikskadade bilar, värdering av fordon, viss del av tillsynen över körskolor, tillsyn över Aktiebolaget Svensk Bilprovning, invalid- och remissärenden samt viss del av den upplysande och konsulterande verksamheten, medan verksamheten i övrigt torde böra hänföras till uppdragsverksamhet.

Beträffande personalbehovet i den nya organisationen vill jag anföra följande.

För närvarande är statens bilinspektion organiserad på femton distrikt. Enligt min mening bör i förevarande sammanhang någon ändring icke vidtagas i nuvarande distriktsindelning. Slutlig ställning i denna fråga bör tagas först sedan bilförarutredningen framlagt sina förslag, eftersom de spörsmål som utredningen har att överväga kan komma att beröra även organisationsfrågor inom bilinspektionen.

Jag övergår här efter att behandla det framtida personalbehovet vid sta-

tens bilinspektion. Beräkningen av såväl det totala personalbehovet som personalens fördelning på tekniska och icke tekniska uppgifter har skett efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Genom att en stor del av bilinspektionens nuvarande uppgifter i samband med fordonskontrollen överföres till bilprovningbolaget kommer behovet av teknisk personal inom inspektionen att minska. Å andra sidan kräver vissa av bilinspektionens nuvarande arbetsuppgifter en förstärkning av den tekniska personalen. Detta gäller främst för uppgifter i samband med kontrollen över handeln med begagnade bilar. Vissa uppgifter inom bilinspektionen, som nu handhaves av personal med teknisk utbildning, torde med fördel kunna anförtros personal med annan utbildning. Sålunda bör för den del av inspektionens verksamhet som avser prov med körkortssökande användas sådan personal.

I det föregående har jag förordat en effektivisering av typbesiktningen. En förstärkning av nuvarande personella resurser för typbesiktningen bör därför ske. Arbetsgruppen för typbesiktningssfrågor har som nämnts för denna del av inspektionens verksamhet beräknat ett personalbehov av tio tekniker jämte två personer för handräckning. För egen del anser jag att beräkningen av personalbehovet för en effektivare typbesiktning bör ske med hänsyn till de säsongmässiga variationer som denna verksamhet uppvisar. På grund härav beräknar jag personalbehovet till sex befattningshavare. Härjämte bör finnas två personer för biträdessysslor. Under de tider av året, då typbesiktningarna når sin största omfattning, bör behovet av ytterligare personal för dessa besiktningar tillgodoses med anlåtande av övrig personal inom bilinspektionen. Typbesiktningsspersonalen bör ingå i bilinspektionens Stockholmsdistrikt. Chefen för detta distrikt bör också vara chef för typbesiktningssverksamheten. Innehavaren av tjänsten bör vara förste bilinspektör i Ao 27. För typbesiktningssverksamheten bör finnas som ställföreträdande chef en förste bilinspektör i Ao 25. Endast dessa två tjänstemän bör äga rätt att utfärda typbesiktningssinstrument. Härutöver erfordras följande tjänster för typbesiktningssverksamheten, nämligen en som bilinspektör i Ae 21, en som bilinspektör i Ae 19, en som biträdande bilinspektör i högst Ae 15 samt en som tekniker i Ae 13. Vidare bör finnas inrättade en tjänst som tekniker i Ae 9 och en som trafikbiträde i Ae 7.

För varje distrikt utom Stockholmsdistriktet torde böra finnas en förste bilinspektör i Ao 23 som chef. Då chefen för Stockholmsdistriktet i huvudsak torde komma att ägna sig åt frågor rörande typbesiktningen, bör han för biträde med handläggningen av övriga frågor inom distriktet till sitt förfogande ha en bilinspektör i Ae 23. Kostnaderna för denna tjänst liksom för tjänsterna som förste bilinspektör i Ao 23 bör bestridas av medel för den allmänna verksamheten.

För att tillgodose behovet av övrig teknisk personal inom bilinspektionen föreslår jag att följande tjänster inrättas, nämligen sju som bilinspektör i Ae 21 för uppdragsverksamheten, sju som bilinspektör i Ae 19, varav fem för den allmänna verksamheten och två för uppdragsverksamheten, samt sju som bilinspektör i Ae 17 fördelade med tre för den allmänna verksamheten och fyra för uppdragsverksamheten.

I det föregående har jag uttalat att arbetsuppgifter som nu handhaves av personal med teknisk utbildning med fördel torde kunna anförtros personal med andra kvalifikationer. I detta syfte föreslår jag att för arbetsuppgifter,

som sammanhänger med förarprovningen och utbildning av personal, tjänster som förste trafikassistent i A 17 samt trafikassistent i A 15 och A 13 tillskapas. Jag förordar nu att följande tjänster inrättas, nämligen sex som förste trafikassistent i Ae 17, 33 som trafikassistent i Ae 15 och 36 som trafikassistent i Ae 13. Fyra tjänster som förste trafikassistent bör hänföras till den allmänna verksamheten och övriga assistenttjänster till uppdragsverksamheten.

I fråga om kontorspersonalen beräknar jag för den allmänna verksamheten sex tjänster som kontorist i Ae 9 samt för uppdragsverksamheten 32 tjänster som kanslibiträde i Ae 7 och 11 som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

Mina förslag innebär sålunda, att bilinspektionen kommer att omfatta totalt 168 tjänster, varav 33 för den allmänna verksamheten och 135 för uppdragsverksamheten. I förhållande till nuvarande organisation om 212 tjänster innebär förslagen en nettominskning med 44 tjänster; 99 tjänster för tekniska arbetsuppgifter och 20 tjänster för kontorsgöromål indrages medan 12 tjänster för tekniska arbetsuppgifter och 63 tjänster för körkortsprovning m.m. tillkommer.

Mina förslag beträffande bilinspektionens personaluppsättning, såvitt avser de olika tjänsternas lönegradsplacering, har varit föremål för överläggningar med vederbörande personalorganisationer, vilka förklarat sig icke ha något att erinra mot de förordade lönegradsplaceringarna.

I sammanhanget erinrar departementschefen om sitt uttalande i prop. 1963: 91 (s. 46) att det torde föreligga relativt goda möjligheter för övertalig personal vid bilinspektionen att erhålla anställning hos Aktiebolaget Svensk Bilprovning.

För budgetåret 1963/64 finnes för bilinspektionens verksamhet följande anslag uppförda på riksstaten, nämligen Statens bilinspektion: Avlöningar, Statens bilinspektion: Omkostnader samt Statens bilinspektion: Utrustning. Anslagen är uppförda med resp. 4 862 000 kr., 1 806 000 kr. och 500 000 kr. eller med sammanlagt 7 168 000 kr. Då verksamheten inom inspektionen i enlighet med det föregående förutsattes uppdelad på allmän verksamhet och uppdragsverksamhet, föreslås förutom de befintliga anslagen ett särskilt anslag benämnt Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet uppföras fr.o.m. den 1 januari 1965.

Anslagsposten Avlöningar till tillfällig personal m.m. anses böra beräknas med hänsyn till att extra förarprovare under hösten 1964 kan behöva anställas i betydande utsträckning i det övergångsskede som uppstår när teknisk personal avgår och ny rutinerad förarprovarepersonal börjar. Posten föreslås därför uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår. Fr.o.m. den 1 januari 1965 torde behov av dessa särskilda anslagsmedel icke längre föreligga. Bilinspektionen kommer under hösten 1964 att få bedriva en betydande utbildning av trafikassistenter. Kostnaderna härför beräknas till ca 150 000 kr. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknas med hänsyn härtill.

Enligt prop. 1963: 91 beräknades kostnaderna för utbildningen hos sta-

tens bilinspektion av anstaltsföreståndare för Aktiebolaget Svensk Bilprovning till ca 2 mkr. Kostnaderna härför skulle förskottsvis bestridas genom överskridanden av bilinspektionens avlönings- och omkostnadsanslag. Även för nästa budgetår föreslås inom ramen för angivna 2 mkr. kostnaderna för ifrågavarande utbildning få förskottsvis bestridas på enahanda sätt. Kostnaderna avses slutligen belasta bolaget.

Beträffande omkostnadsanslaget föreslås en medelsanvisning av 1 142 000 kr.

Under anslaget till uppdragsverksamhet beräknas avlöningskostnaderna till sammanlagt 1 348 000 kr. och omkostnaderna till 751 000 kr. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslås medgivas rätt att av anslaget till uppdragsverksamhet taga i anspråk så stort belopp, som motsvarar inflytande för rättningsavgifter efter frånräkning av andel däri, motsvarande pensions- och kapitalkostnader m.m. Inflytande förrättningsavgifter anses böra tillgodoföras riksstatens inkomsttitel Förrättningsavgifter vid statens bilinspektion.

Anslaget till utrustning föreslås uppföras med 225 000 kr.

Samtliga anslag föreslås i enlighet med hittills tillämpade principer avräknas mot automobilskattemedlen.

I anslutning till vad som anfördes i prop. 1963: 91 anmäles slutligen att Aktiebolaget Svensk Bilprovning kommer att övertaga bilinspektionens besiktningshallar, där så är möjligt. För riksdagen tidigare anmälda nybyggnader för bilinspektionen i Malmö, Göteborg och Östersund kommer enligt beslut av Kungl. Maj:t den 21 februari 1964 att fullföljas medan föreslagna nybyggnader i övrigt icke skall komma till utförande.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergman m. fl.* (I: 678) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.* (II: 825), i vilka hemställts att riksdagen vid behandlingen av de i Kungl. Maj:ts proposition nr 71 föreslagna riktlinjerna för omorganisation av statens bilinspektion måtte besluta att typbesiktning även skall kunna utföras av statens bilinspektion i Göteborg;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Axel Kristiansson m. fl.* (I: 679) och den andra inom andra kammaren av herr *Mattsson m. fl.* (II: 826), i vilka hemställts att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 71 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att de i propositionen berörda personalresurserna liksom besiktningens verksamheten i övrigt må disponeras så att typbesiktning av motorfordonen kan utföras av statens bilinspektion i Göteborg i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 825 och II: 826.

Utskottet. I förevarande proposition har förslag framlagts rörande en effektivare typbesiktning av motorfordon m. m. samt omorganisation fr. o. m. den 1 januari 1965 av statens bilinspektion. Typbesiktningsverksamheten föreslås koncentrerad till ett enda förrättningsställe, beläget i Stockholm. Någon formell bundenhet till besiktningsstället anses emellertid icke böra komma i fråga. Om det befinner sig lämpligt att vissa kontrollåtgärder vidtages å annan ort eller plats — exempelvis i biltillverkarens lokaler — bör hinder härför icke föreligga. Vidare föreslås att frivillig typbesiktning av chassier kommer till stand. Beträffande typgodkännande av fordonsdelar förordas att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen får i uppdrag att följa denna fråga och inkomma till Kungl. Maj:t med de förslag till åtgärder, som styrelsen finner lämpliga. Med hänsyn till att kontroll- och registreringsbesiktning kommer att avgiftsbeläggas fr. o. m. den 1 januari 1965 föreslås att avgift skall utgå också för typbesiktning. För att erhålla kontroll av typbesiktningsföreskrifternas efterlevnad förordas sådan ändring i vägtrafikungörelsen att besiktningspersonalen skall äga rätt att för efterkontroll uttaga ytterligare fordon hos tillverkare av typfordon eller generalagent för sådan tillverkare.

I propositionen beröres även frågan om en på typbesiktningens resultaten grundad konsumentupplysning angående motorfordon. Ytterligare undersökningar anses emellertid böra ske av frågan om ett mer aktivt deltagande från statens sida i upplysningsverksamhet angående motorfordon och om formerna för sådan verksamhet.

I fråga om statens bilinspektionens framtida arbetsuppgifter och organisation föreslås i propositionen att verksamheten inom bilinspektionen fr. o. m. den 1 januari 1965 organiseras på allmän verksamhet och uppdragsverksamhet.

Personalbehovet för en effektivare typbesiktning beräknas till sex befattningshavare jämte två personer för biträdessysslor. Under de tider av året, då typbesiktningarna når sin största omfattning, föreslås behovet av ytterligare personal för dessa besiktningar tillgodoses med anlitande av övrig personal inom bilinspektionen. Endast chefen för bilinspektionens stockholmsdistrikt jämte hans ställföreträdare avses äga rätt att utfärda typbesiktningsinstrument.

Departementschefens förslag beträffande personalbehovet inom statens bilinspektion innebär att 99 tjänster för tekniska arbetsuppgifter och 20 tjänster för kontorsgöromål indrages medan 12 tjänster för tekniska arbetsuppgifter och 63 tjänster för körkortsprövning m. m. tillkommer.

För statens bilinspektionens verksamhet under budgetåret 1964/65 äskas anslag om sammanlagt 6 657 000 kr., vilket innebär en minskning med 511 000 kr. i jämförelse med innevarande budgetår. Förutom de för innevarande budgetår uppförda anslagen föreslås att ett särskilt anslag benämnt Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet uppföres fr. o. m. den 1 januari 1965.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i de likalydande motionerna I: 678 och II: 825 hemställts att riksdagen vid behandlingen av de föreslagna riktlinjerna för omorganisation av statens bilinspektion måtte besluta att typbesiktning även skall kunna utföras av statens bilinspektion i Göteborg. Vidare har i motionerna I: 679 och II: 826 hemställts att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 71 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att de i propositionen berörda personalresurserna liksom besiktningsverksamheten i övrigt må disponeras så att typbesiktning av motorfordonen kan utföras av statens bilinspektion i Göteborg i enlighet med vad i motionerna anförts.

Utskottet biträder för sin del förslagen rörande effektivisering av typbesiktningsverksamheten. Likaledes tillstyrker utskottet vad i propositionen förordats rörande frivillig typbesiktning av chassier ävensom de föreslagna åtgärderna beträffande typgodkännande av fordonsdelar.

Den i propositionen föreslagna koncentrationen av typbesiktningsverksamheten till Stockholm skapar möjligheter att hålla rutinerad personal och teknisk utrustning och ger tillika en möjlighet till enhetlig bedömning. Eftersom den alldeles övervägande delen av typbesiktningarna utföres i Stockholm — år 1962 366 av sammanlagda antalet 441 — finner utskottet det naturligt att verksamheten förläggs dit. Enligt vad utskottet inhämtat hänförde sig ungefär hälften av de ca 50 typbesiktningar som år 1962 utfördes i Göteborg till fordon tillverkade av bilindustrin i Västsverige och återstoden till importerade fordon. Departementschefens förslag möjliggör att typbesiktningar om det anses lämpligt utföres i exempelvis biltillverkares lokaler. För att emellertid undvika olägenheter för bilindustrin i Västsverige och underlätta den löpande kontakten med typbesiktningsmyndigheten förordar utskottet att ställföreträdande chefen för typbesiktningsverksamheten i första hand avdelas för typbesiktningar utanför Stockholm. Det bör därvid vara möjligt för denne eller av honom utsedd befattningshavare att kortare eller längre tid uppehålla sig på plats där behov av typbesiktning föreligger. Härigenom torde motionärernas önskemål i allt väsentligt komma att tillgodoses utan att därför fördelarna med koncentrationen av typbesiktningsverksamheten går förlorade. Utskottet förutsätter att verkningarna av typbesiktningsverksamhetens handhavande enligt ovan angiven ordning noggrant följes och att, om en ändring synes motiverad på grund av olägenheter för bilindustrin, ett omfattande utnyttjande av möjligheterna till typbesiktning av fordonschassier eller dylika härav betingade åtgärder vidtages.

Utskottet tillstyrker förslaget om avgiftsbeläggning av typbesiktningarna. Avgifterna bör i princip grundas på de med denna verksamhet förknipade kostnaderna.

Den föreslagna uppdelningen på allmän verksamhet och uppdragsverksamhet synes enligt utskottets mening ändamålsenlig och tillstyrkes därför.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit anledning till erinran eller särskilt uttalande får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 678 och II: 825 samt I: 679 och II: 826,

a) godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 28 februari 1964 föreslagna riktlinjer för omorganisation av statens bilinspektion med de ändringar som betingas av vad utskottet anfört;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bilinspektion som föranledes av förslagen i förenämnda statsrådsprotokoll;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsanordningar som erfordras i anledning av omorganisationen;

d) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas under tiden 1 juli—31 december 1964:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	659 000
2. Avlöningar till tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	140 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 131 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	803 000
	Summa kr. 2 733 000

e) godkänna följande avlöningsstat för statens bilinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1965:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	164 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	152 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	142 000
	Summa kr. 458 000

f) godkänna följande stat för statens bilinspektions uppdragsverksamhet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. den 1 januari 1965:

Stat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	28 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	902 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	418 000
4. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	751 000
	Summa kr. 2 099 000

g) för budgetåret 1964/65 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa

1) till *Statens bilinspektion: Avlöningar* ett förslagsanslag av 3 191 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

2) till *Statens bilinspektion: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 142 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

3) till *Statens bilinspektion: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 2 099 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen;

4) till *Statens bilinspektion: Utrustning* ett förslagsanslag av 225 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Stockholm den 5 maj 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, Bengtson, Per Jacobsson, Söderberg, Mårtensson, Bengt Gustavsson, Holmberg, Wååg, Åkerlund och Nils-Eric Gustafsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Andreasson, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Johansson i Norrköping, Andersson i Knäred, Gustafsson i Kårby och Turesson.

Reservation

av herrar *Bengtson, Nils-Eric Gustafsson, Staxäng, Andersson* i Knäred och *Gustafsson* i Kårby, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 10, som börjar med »Den i» och slutar med »åtgärder vidtages», bort ha följande lydelse:

»I likhet med departementschefen anser utskottet att typbesiktningsverksamheten bör effektiviseras. Det är härvid enligt utskottets mening synnerligen angeläget att detta icke medför olägenheter för bilindustrien i Västsverige. Såsom av motionärerna framhållits synes dock den föreslagna koncentrationen av typbesiktningsverksamheten till Stockholm komma att medföra sådana olägenheter. Även om departementschefens förslag möjliggör att typbesiktning utföres i biltillverkarens lokaler torde bl. a.

den löpande kontakten mellan biltillverkaren och typbesiktningsmyndigheten avsevärt försvåras om typbesiktningspersonal finnes att tillgå endast i Stockholm. Den lösningen att personalen vid behov skulle kunna lösgöras från sina ordinarie sysslor vid typbesiktningsstället i Stockholm för att utföra besiktningar hos fabrikanterna i Göteborg och Trollhättan ger enligt utskottets mening ej heller tillräckliga garantier för att besiktningar alltid kan komma till stånd utan dröjsmål. I sammanhanget hör f. ö. beaktas, att också om antalet typbesiktningar, som f. n. utföres i Stockholm, är väsentligt större än det antal, som utföres i Göteborg, representerar de senare dock omkring en tredjedel av den totala bilförsäljningen i landet och torde dessutom komma att ytterligare öka i samband med bl. a. införandet av typbesiktning av chassier. Genom vissa omdispositioner synes dock möjligheter föreligga att i huvudsak inom ramen för de i propositionen föreslagna resurserna utföra besiktning även hos statens bilinspektion i Göteborg. De närmast berörda bilfabrikanterna torde vidare själva förfoga över den utrustning som behöves för besiktningarna. Utskottet får därför, med bifall till motionerna I: 678 och II: 825 samt i anledning av motionerna I: 679 och II: 826, tillstyrka att sådan ändring vidtages i den föreslagna organisationen av typbesiktningsverksamheten, att typbesiktning även framdeles kan utföras hos statens bilinspektion i Göteborg samt att denna därvid tillföres den utrustning som i anledning härav eventuellt kan bli erforderlig. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga här för nödiga åtgärder.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 679 och II: 826 ävensom med bifall till motionerna I: 678 och II: 825,

a) godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 28 februari 1964 föreslagna riktlinjer för organisation av statens bilinspektion med de ändringar som utskottet föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bilinspektion som föranledes av förslagen i förenämnda statsrådsprotokoll samt vad utskottet föreslagit;»